

Jord- och skogsbruksutskottet

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av lagen om skydd av djur som används för vetenskapliga ändamål eller undervisningsändamål

INLEDNING

Remiss

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av lagen om skydd av djur som används för vetenskapliga ändamål eller undervisningsändamål (RP 125/2020 rd): Ärendet har remitterats till jord- och skogsbruksutskottet för betänkande.

Sakkunniga

Utskottet har hört (distanskontakt)

- lagstiftningsråd Erkki Arnkil, jord- och skogsbruksministeriet
- specialsakkunnig Tiina Pullola, jord- och skogsbruksministeriet
- specialsakkunnig Tiina Kauppinen, Naturresursinstitutet, Djurens välfärdscenter.

Skriftligt yttrande har lämnats av

- justitieministeriet
- jord- och skogsbruksministeriet
- social- och hälsovårdsministeriet
- djurskyddsombud Saara Kupsala, Livsmedelsverket
- Animalia ry
- Djurskyddet Finland rf
- Projektställståndsämnden
- Naturresursinstitutet.

PROPOSITIONEN

I propositionen föreslås det att lagen om skydd av djur som används för vetenskapliga ändamål eller undervisningsändamål ändras. Bakgrunden till lagförslaget är Europeiska kommissionens formella underrättelse om bristfälligt genomförande av direktivet om skydd av djur som används för vetenskapliga ändamål. Eftersom direktivet ändrats uppdateras lagen samtidigt när det gäller of-fentliggörandet av uppgifter om användningen av djur. I propositionen ingår också vissa ändringar på grund av nationella behov. Det föreslås att lagens tillämpningsområde utvidgas så att lagen även gäller fåglars och kräldjurs foster under den sista tredjedelen av deras utveckling. Det föreslås också att sammansättningen för nämnden för projektgodkännanden görs mer flexibel så att

Betänkande JsUB 8/2020 rd

det till nämndens sektioner i stället för personliga ersättare kan utnämnas flera ersättare som representerar samma sakkunskapsområde.

Lagen avses träda i kraft den 1 januari 2021.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Regeringen föreslår ändringar i lagen om skydd av djur som används för vetenskapliga ändamål eller undervisningsändamål, alltså försöksdjurslagen. Utskottet noterar att de föreslagna ändringarna främst bottnar i Europeiska kommissionens underrättelser inom ramen för ett överträdelseförfarande gällande försöksdjursdirektivet. Underrättelserna kräver i första hand tekniska ändringar i försöksdjurslagen och förordningen samt kompletteringar i tillsynsbestämmelserna om avbrytande av verksamheten. I försöksdjurslagen föreslås dessutom ändringar utifrån nationella behov i lagens tillämpningsområde och i bestämmelserna om sammansättningen i nämnden för projektgodkännanden.

Sammantaget anser utskottet att propositionen behövs och fyller sitt syfte. Utskottet tillstyrker lagförslaget utan ändringar, men med följande kommentarer.

Utskottet betonar att den så kallade 3R-principen (Replacement, Reduction, Refinement) på bred front tillämpas som etiskt rättesnöre vid användningen av försöksdjur. Principen innebär att man ersätter användningen av djur med alternativa metoder, minskar antalet djur som används och förbättrar uppfödningen, förvaringen, skötseln och försöksmetoderna i syfte att minska djurens lidande. I grund och botten syftar försöksdjursdirektivet till att försök med levande djur för vetenskapliga ändamål eller undervisningsändamål fullt ut ska ersättas med andra metoder så snart det är vetenskapligt möjligt. Utskottet anser att det är ytterst viktigt att främja införandet av metoder som ersätter djurförsök. I enlighet med regeringsprogrammet har finansieringen av införandet av ersättande metoder utökats, vilket också gör det möjligt att validera alternativa metoder som utvecklats i Finland samtidigt som det skapas förutsättningar för att kommersialisera metoderna. Utskottet välkomnar också förberedelserna inför ett nationellt 3R-nätverk för att utbyta information och erfarenheter och öka samarbetet mellan intressentgrupperna.

I Finland beviljar nämnden för projektgodkännande årligen cirka 180–200 tillstånd att utföra djurförsök och 90 000–100 000 djur används årligen i djurförsök. Största delen av dessa djur är möss, råttor och fiskar, men försök och undersökningar görs också på åtskilliga andra djurarter. Utskottet betonar att det är viktigt att beakta djurens artspecifika behov samt att främja hälsa och välfärd både i försöksverksamheten och i djuruppfödningen, till exempel i upprätthållandet av djurbestånden. De ändringar som föreslås i försöksdjurslagen tydliggör att principen för att förbättra djurens välbefinnande ska tillämpas i bred omfattning såväl under normala förhållanden som vid störningar som hotar djurens välbefinnande. Utskottet anser det motiverat att komplettera 6 § i försöksdjurslagen med ett nytt 4 mom., där det föreskrivs om verksamhetsutövarens skyldighet att utarbeta en handlingsplan för störningssituationer.

Det är viktigt att tillämpningsområdet enligt 2 § i försöksdjurslagen breddas så att det också omfattar foster av fåglar och kräldjur. Forskningsresultat visar att fostren under den sista trimestern

Betänkande JsUB 8/2020 rd

av dräktigheten har så långt utvecklat smärtsinne att det måste beaktas vid djurförsök. Det utvidgade tillämpningsområdet och genomförandet av lagändringen kräver att verksamhetsutövarna och myndigheterna får tillförlitlig information om bedömning av fostrets smärtförmåga, avlivningskriterier och andra faktorer som påverkar fostrets välbefinnande under försöksförhållanden. Utskottet konstaterar att det i och med att den vetenskapliga kunskapen ökar är möjligt att utvidga lagens tillämpningsområde ytterligare i framtiden. Till exempel insekter som hör till ledjuren, vilka inte omfattas av försöksdjurslagens tillämpningsområde, används allmänt i vetenskapliga undersökningar.

I sina yttranden har de sakkunniga bland annat framhållit att villkoren för projektgodkännande bör kompletteras med krav på att innehavaren av verksamhetstillstånd, tillståndshavaren, projektplaneraren och andra som deltar i projektet inte har djurhållningsförbud eller har gjort sig skyldiga till allvarliga överträdelser när det gäller hur djuren blivit behandlade. Enligt utredning känner man inte till att projektgodkännande skulle ha beviljats någon som har djurhållningsförbud eller har dömts för djurskyddsbrott. Men utskottet menar att det inte är motiverat att ändra villkoren för projektgodkännande i samband med den aktuella ändringen av försöksdjurslagen, eftersom det då också krävs ändringar i annan lagstiftning som lagen om registret över djurhållningsförbud och straffregisterlagen. I anknytning till framtida ändringar i försöksdjurslagen är det dock nödvändigt att granska behovet av att komplettera villkoren för projektgodkännande och klargöra förhållandena mellan olika lagar om djurskydd.

FÖRSLAG TILL BESLUT

Jord- och skogsbruksutskottets förslag till beslut:

Riksdagen godkänner lagförslaget i proposition RP 125/2020 rd utan ändringar.

Helsingfors 22.10.2020

I den avgörande behandlingen deltog

ordförande Anne Kalmari cent
vice ordförande Ritva Elomaa saf
medlem Seppo Eskelinen sd
medlem Ari Koponen saf
medlem Mikko Kärnä cent
medlem Mikko Lundén saf
medlem Jari Myllykoski vänst
medlem Anders Norrback sv
medlem Piritta Rantanen sd
medlem Mikko Savola cent
medlem Peter Östman kd
ersättare Atte Harjanne gröna
ersättare Tuomas Kettunen cent.

Betänkande JsUB 8/2020 rd

Sekreterare var

utskottsråd Tuire Taina.